

EL LLINATGE DELS CARDONA

L'autèntic bressol del poble de Cardona són el castell i l'església de Sant Vicenç, edificades damunt l'altiu turó que presideix el terme i guarda el camí del Cardener vers les terres solsonenques.

Les primeres dades del castell daten del segle VIII quan consta com a destruït pels sarraïns en una de les seves ràtzies inicials. Posteriorment hi ha documentació que ens parla que Lluís el Piadós el feu ocupar i restaurar (any 798) per tal de preparar la reconquesta de Barcelona.

Durant la revolta del noble Aissó (826) el castell fou abandonat fins l'any 880 quan Guifré el Pelós manà repoblar aquesta zona per establir una frontera avançada just arran del Cardener. És a partir d'aquestes dates que la població es va aglutinant a l'entorn del castell de Cardona, quedant lligada a partir d'aleshores a les glòries i vicissituds dels seus posseïdors.

La Casa dels Cardona pertangué inicialment al comtat d'Ausona i la família que inicià el seu llinatge fou originària de Barcelona, essent Guadal el primer castlà documentat (973) essent aleshores els vescomtes d'Ausona. L'any 986 tingué efecte l'atorgació d'una nova carta de poblament feta pel comte Borrell II.

Fou Folc I (1040) qui prengué el nom de Folc de Cardona, originant així la baronia de Cardona. D'aquest primer llinatge cal desta-

car Ramon Folc I, el qual ajuda Ramon Berenguer I en la seva lluita contra Berenguer II el Fratricida; morint l'any 1086 en un enfrontament contra una ràtzia sarraïna al castell de Maldà. Ramon Folc II es casà amb Isabel, filla del comte Ermengol VI d'Urgell, intervenint en les lluites internes d'aquest comtat fins que morí (1175) assassinat pel cèlebre trovador Guillem de Berguedà. La filla de Folc II, Anglesa, estava casada amb Ramon V, comte de Pallars Jussà, per la qual cosa el nom de Cardona perdé protagonisme durant un temps, en ser dominat pel de Pallars.

Guillem de Cardona (1209) lluità, junt amb el rei Pere el Catòlic, contra els francesos a Muret. En temps de Ramon Folc III (1225-33) i Ramon Folc IV (1233-76) els Cardona participaren en les lluites internes nobiliàries contra el rei Jaume I.

Ramon Folc V fou nomenat «prohom vinculador» ajudant Pere el Gran, Alfons II i

Interior del castell. Fotografia de Jordi Gironès

Torre de la Minyona. Fotografia de Jordi Gironès

Jaume II (1276-1320), arribant a defensar Girona contra les tropes franceses (1285).

La dinastia dels Folc de Cardona seguí amb els vescomtes Ramon Folc VI (1320-32); Hug Folc I (1332-34), vinculat a la baronia de Bellpuig pel seu matrimoni amb Beatriu d'Anglesola; i Hug Folc II (1334-1400), el qual participà amb el rei Pere el Cerimoniós en l'expedició a Sardenya (1354) i lluità contra Bernat de Cabrera, aconseguint així del rei el retorn del títol de comte de Cardona.

Posteriorment, Joan Ramon Folc I (1400-1442) fou conseller del rei Martí i a la mort d'aquest rei, junt amb el seu germà Anton, prengué partit a favor de la candidatura de Jaume d'Urgell fins que la sentència de Casp introduí els Trastàmara castellans a la corona d'Aragó.

Joan Ramon Folc II (1442-1471) fou comte de Prades a partir de 1425 gràcies al seu matrimoni amb Joana, hereva d'aquest comtat. L'any 1445 renuncià al comtat que

donà al seu fill Joan Ramon Folc III (1471-1486), que esdevingué senyor de Cardona i de Prades a la mort del seu pare, ajudant Joan II a defensar la seva corona davant les greus lluites internes, així com Ferran el Catòlic contra la rebel·lió del comte de Pallars. Folc III estava casat amb una filla de Jaume d'Urgell i, malgrat això, lluità a favor dels Trastàmara.

Joan Ramon Folc IV (1486-1513) seguí els passos del seu pare i amb l'ajut donat a Ferran el Catòlic (1491) aconseguí el marquesat del Pallars, i Cardona fou enlairada a Ducat.

Seguiren en la dinastia Ferran (1513-1543) i Joana I (1543-1564), casada amb Alfons d'Aragó, comte d'Empúries i duc de Segorbe. En morir el 1575 el successor, Francesc d'Aragó i Cardona, sense descendència successòria, l'enorme herència Cardona-Empúries-Pallars-Prades-Segorbe-Vilamur passà a mans de la seva germana Joana II casada amb Diego Fernàndez de Còrdova, marquès de Comares i alcaid dels Donceles.

D'aquesta manera, els Fernàndez de Còrdova-Aragó-Cardona, pel fet de residir a Lucena causaren la davallada del nom dels Cardona.

La dinastia la continuà amb Enric (1596-1640), que fou virrei de Catalunya (1632-1636), i Lluís Ramon (1640-1670), que encara aconseguí unir les terres del ducat de Lerma i les del marquesat de Dènia.

Des d'aleshores seguí un procés de divisió de les possessions fins arribar a dissoldre totalment l'herència Cardona en el segle XVIII, quan el seu ducat passà al poder nobiliari del ducs de Medinaceli (de la Cerda), que encara el mantenen avui en dia.

L'ESGLÉSIA I EL CASTELL

Tal com hem esmentat abans, el castell data possiblement del segle VIII, si bé fou reconstruït un segle després gràcies a la repoblació organitzada pel comte Guifré. Posteriorment, el castell fou millorat i engrandit durant el segle XII i XIII. D'aquesta època ens en queden força vestigis reconstruïts, com és el cas de la torre de l'homenatge (s.XI), anomenada torre de la Minyona.

Durant el s.XVII, la Generalitat el transformà en una fortificació que fou parcialment destruïda durant la guerra de Successió, essent reconstruïda a finals del s.XVIII i a començaments del XIX. A l'entrada del recinte hi fou bastida la capella de Sant Ramon Nonat (1682) on, segons la tradició, hi morí el sant.

L'any 980 fou fundada a l'interior del castell l'església de Sant Vicenç, una de les joies més preuades del nostre romànic i una de les més notables del romànic llombard de l'occident d'Europa. La col·legiata fou construïda entre el 1019 i el 1040, data en la que fou consagrada.

És una església de tipus basilical amb tres naus separades per columnes de secció cruciforme, la central amb volta de canó, i les laterals, més estretes i amb volta d'aresta. Exteriorment té uns bellíssims absis llombards ornamentats amb arcuacions, lesenes i finestres cegues.

Jordi Gironès Vilardebò
abril de 2008

Col·legiata de Sant Vicenç de Cardona. Fotografia de Jordi Gironès